

Tietopolitiikan linjaukset kuntastrategiaan ja muihin toimintaa ohjaaviin dokumentteihin

“Ihmislähtöisen digitalisaation kehitys kunnissa”

Sisällysluettelo

1. Alkusanat
2. Kunnan strategia- ja organisaatiomallin huomioiminen
3. Kirjaustasot
4. Linjausten kokonaisuus
5. Hallinnolliset linjaukset
  - 5.1 Ihmislähtöiset digitaaliset palvelut
  - 5.2 Yhtenäinen julkinen sektori
  - 5.3 Digitalisaation ja tiedon johtaminen
  - 5.4 Mittarointi
6. Mahdollistavat linjaukset
  - 6.1 Kestävyys ja tiedolla johtaminen
  - 6.2 Saavutettavuus
  - 6.3 Eheät ja sujuvat digitaaliset palveluprosessit
  - 6.4 Hankinnat
  - 6.5 Ennakoiva ja oikea aikaiset palvelut
  - 6.6 Hankesalkku
7. Toiminnalliset linjaukset
  - 7.1 Osaaminen
  - 7.2 Irtaimiston luettelointi ja kohdistus
  - 7.3 Tiedonhallintalaki
8. EU linjausten vaikutukset kuntien digitalisaatioon

1. Alkusanat

Tämän dokumentin tarkoitus on opastaa ja luoda etenemismalleja Suomen kuntakenttään ihmislähtöisen digitalisaation asteittaisesta ja hallitusta kehityksestä. Tavoitteena on yhteentoimiva Suomi, jossa yhteistyöllä niukat resurssit käytetään tehokkaasti kuntalaisten hyväksi. Dokumentin tavoite on tarjota kehitysajatuksia oman kunnan tieto- ja teknologiapoliittiseen kehittämiseen sekä poliitikoille että virkamiehille.

Dokumentti on laadittu eduskuntapuolueiden tietopolitiikan yhteistyöryhmän tekemien omien selvitysten ja lukuisten yhteistyötahojen tietojen pohjalta, joista joitakin mainittu alla. Dokumentti on laadittu selkokieliiseksi ja sisällöllisesti sellaiseksi, ettei se tarvitse teknistä osaamista ja digitalisaation hyödyt ovat konkreettiset.

Tietopolitiikan yhteistyöryhmä edistää Suomen digitalisaation ja tiedon hyödyntämisen kehitystä kansalaisten hyvinvoinnin ja yhteiskunnan hyväksi. Jokainen kunta hyötyy digitalisaation pitkäjänteisestä kehittämisestä. Kehitys alkaa aina liittämällä tilanteeseen sopivat strategiset tavoitteet digitalisaation osalta kuntastrategiaan ja muihin ohjaaviin dokumentteihin. Strategiatyötä tehdessä ei tarvitse, eikä kannata, keskittyä teknologiaan itsessään vaan luoda käsitys siitä millaisia hyötyjä kunta hakee digitalisaatiosta. Strategia ohjaa digitalisaation kehitystä eri suunnitelmien, hankkeiden ja lopuksi budjetointien kautta. Ilman strategisia tavoitteita kehitys vaarantuu tyypistymään yksittäisiksi hankkeiksi, jotka eivät kehitä ihmislähtöisen digitalisaation kautta kehittyvää kuntaa kokonaisuutena.

Ihmislähtöinen digitalisaatio pohjautuu hyötyjen ja toimintakulttuurin kehittämiseen teknologia-avusteisesti ihmisen näkökulmasta.

Tietopolitiikan yhteistyöryhmä

Yhteistyöryhmä kiittää esitystä kommentoineita ja sisältöä tuottaneita tahoja.

Kuutoskaupunkien yhteyshenkilöitä ja lukuisia kunnissa työskenteleviä asiantuntijoita.

EU-asioista yhteistyöryhmää konsultoi Markku Markkula, EU:n alueiden komitean vpj ja Suomen valtuuskunnan pj.

2. Kunnan organisaatio- ja strategiamallin huomioiminen

Jokainen kunta on erilainen. Osassa kunnista vain kuntastrategiaa kutsutaan strategiaksi ja toimialueilla on kehityssuunnitelmat. Myös strategian laadintaan käytetty prosessi vaihtelee suuresti. Mikään tapa ei ole automaattisesti oikein tai väärin, mutta yleisesti voidaan ajatella, että osallistavan työmallin hyödyt ovat laajat ja samalla luovat toimintakulttuurin pohjaksi yhteistä käsitystä.

Lisäksi kunnan tai kaupungin koko määrittelee myös organisaation syvyyttä niin tehtäväkuvausten kuin henkilöstömäärän suhteen. Pienessä kunnassa tietohallintopäällikkö voi olla suoraan myös suorittavassa työssä mukana kun taas suuressa kunnassa tietohallintopäällikkö keskittyy johtamiseen.

Riippumatta ohjelmatyön järjestämisestä, organisaatorakenteesta ja tehtävien jakautumisesta pääasialliset tavoitteet digitalisaation osalta voivat olla kaikilla kunnilla yhteisiä.

Tämä dokumentti ei esittele yhtä ainoaa ja yleispätevää tapaa kirjata asioita, sillä kuntien käytännöt, strategiat ja osin terminologiat ovat jokaiselle yksilöllisiä.

Tästä johtuen dokumentissa jaetaan kirjaukset kolmeen kategoriaan, jotka ovat (1) hallinnolliset kirjaukset, (2) mahdollistavat kirjaukset ja (3) toiminnalliset kirjaukset. Jokainen näistä kirjauksista toimii eri kunnissa hieman eri tavalla. Asiakirjassa esitetyt kirjaukset on laadittu mahdollisimman yksinkertaisiksi ehdotuksiksi. Tavoitteena on saada samansuuntainen kehitys alkamaan ja jatkumaan kunnissa.

Tässä dokumentissa esitettävää jakoa voi hyödyntää myös muissakin kuin esimerkkikirjauksissa. Näin toimimalla on helpompi jäsentää eri tehtävien vastuut ja hahmottaa sitä kautta kokonaisuus, sekä kirjata se. On selvä, että jokainen ehdotus vaikuttaa useilla tasoilla ja loppujen lopuksi jalostuu palveluksi. Digitaalisuuden noustessa yhä tärkeämmäksi on tarpeellista kehittää keinoja joilla hahmotetaan kokonaisuutta niin vastuun kuin toiminnan osalta.

3. Kirjaustasot

Digitalisaatio parantaa kunnan prosessien ja palveluiden tuottavuutta sekä asukas- ja asiakaslähtöisyyttä. Palveluja tulee tarkastella kokonaisuutena kattaen kunnan, yritysten, korkeakoulujen ja muiden yhteisöjen sekä kuntalaisten itsensä tuottamat palvelut ja uudet ratkaisut. Tiedolla johtamista kehitetään ja lisätään vaikuttavuutta digitalisaation avulla. Kunta ja sen kumppanit kehittävät tätä toimintaa tukevaa tiedon johdonmukaista käyttöä.

Tässä dokumentissa kirjaukset jaetaan hallinnollisiin, mahdollistaviin ja toiminnallisiin kirjauksiin. Jokainen kunta on ympäristönä omansa ja toimintaan vaikuttaa myös historia sekä tehtäviin muodostuneet roolit. Kuntien erilaisuutta tulee käsitellä voimavarana. Onnistuneessa digitalisaatiossa teknologia mahdollistaa uusia toimintatapoja, joilla luodaan käyttäjille ja sidosryhmille paras kokemus samalla tehostaen toimintaa ja parantaen palveluiden laatua.

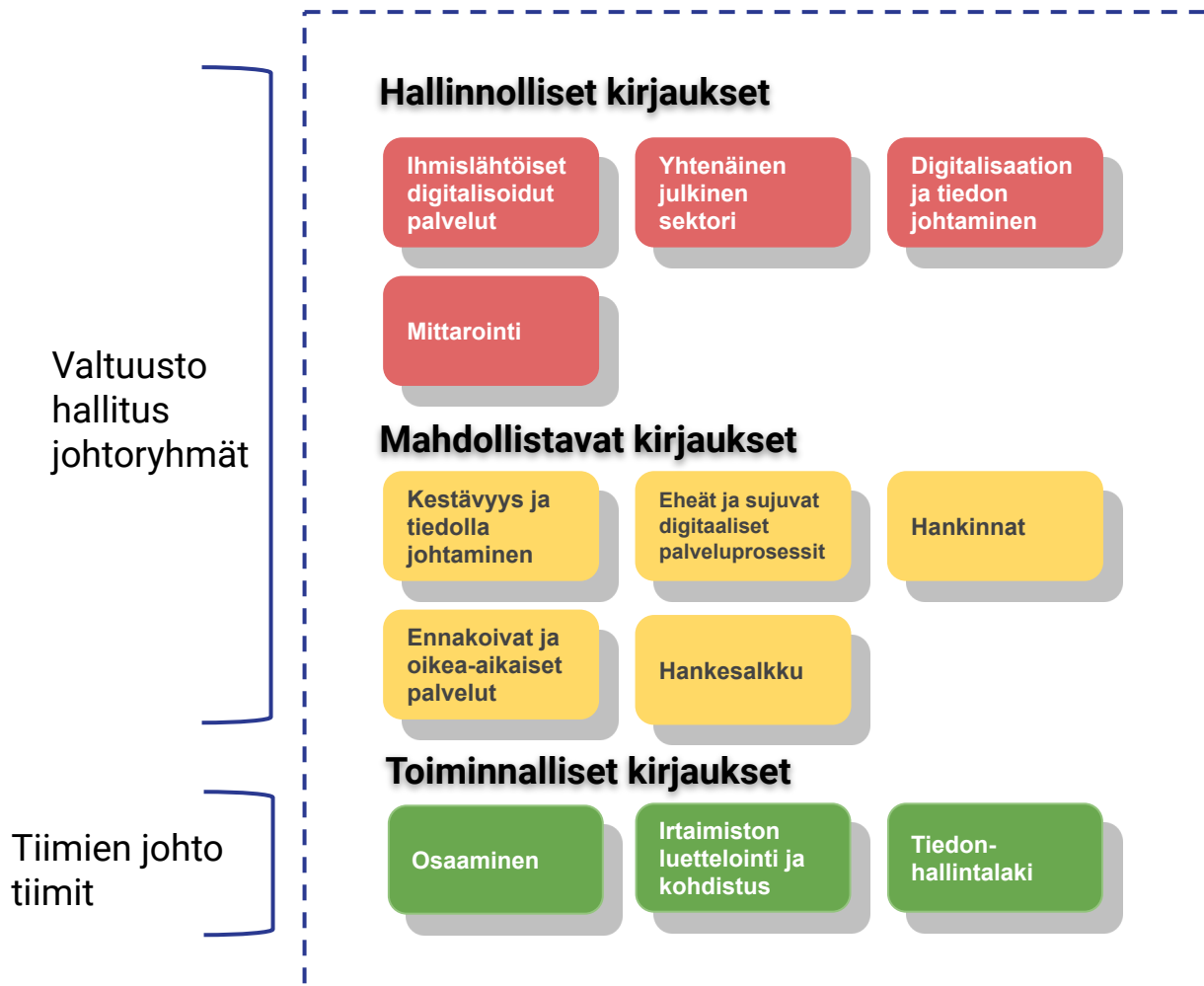
Hallinnollisilla kirjauksilla tarkoitetaan toimia, jotka koskevat hallintoa, joka itsessään luo toiminnan ja päätännän tavoitteita ja raameja. Nämä kirjaukset ovat johdon keino tuoda päämäärä kaikkien tietoon ja tavoitteeksi silti puuttumatta yksityiskohtiin ja varsinaiseen asiantuntijatyöhön.

Mahdollistavat kirjaukset ovat kirjauksia joiden avulla luodaan resursseja digitalisaation tueksi. Ne voivat esimerkiksi lisätä henkilötöyvuosia, budjettia tai luoda vaatimuksen vaikkapa määritellyn palvelun saattamisesta myös verkkopalveluksi.

Toiminnalliset kirjaukset luovat konkreettisia kehityshankkeita ja toiminnan kehitystä edellisten kirjausten jatkoksi. Toiminnalliset kirjaukset löytyvät usein eri toimialueiden strategioista tai toimintasuunnitelmista.

4. Linjausten kokonaisuus

Palvelun digitalisoinnin hyöty

Kuntalaiset ja sidosryhmät

Viestintä ja markkinointi

5.1 Hallinnolliset kirjaukset - Ihmislähtöiset digitalisoidut palvelut

Digitalisaation hyötyjen tunnistaminen ja sitä kautta saavutettavat tulokset tuottavat aina hyötyä yhteiskunnalle ja kuntalaiselle.

Kirjaus

Digitaaliset palvelut tehdään ihmisten, ei palveluiden järjestäjän tarpeista. Merkittäviin elämäntapahtumiin liittyvät palvelut tulee tarjota kootusti ja ihmislähtöisesti niin, että asioiden selvittäminen ja hoitaminen on helppoa. Myös organisaatioiden asiointia kunnan kanssa tulee järjestää niiden elinkaareen ja toimintaan liittyvien tapahtumien ympärille niin etteivät ne aiheuta käyttäjille turhaa työtä.

Digitaaliset palvelut ovat osa kokonaisuutta jotka parantavat saavutettavuutta, käytettävyyttä ja tehokkuutta. Palveluiden ja toimintakulttuurin kehittyessä digitalisoitujen ja automatisoitujen palveluiden käyttöaste kasvaa.

Kirjauksen kuvaus

Digitalisaation merkitys, rooli ja hyödyt kuntalaisille sekä sidosryhmille kirjataan kuntastrategiaan. Suositeltavaa on pyrkiä nostamaan jokin palvelu, kuten esimerkiksi kunnan omistuksessa olevien tilojen varaamisen ja maksamisen palvelut sähköisenä, ensimmäiseksi avaukseksi. Muutoksen aikaansaamiseksi vaaditut ratkaisut otetaan lähtökohtaisesti käyttöön koko kunnan tasolla asteittain. Siten digitaaliset palvelut mahdollistavat myös täysin uuden palvelutuotannon joka ei aikaisemmin ole voinut olla mahdollista.

5.2 Hallinnolliset kirjaukset - Yhtenäinen julkinen sektori

Julkisen sektorin sisällä jaetaan parhaat käytänteet, hyödynnetään yhteisiä tietomalleja ja vältetään päällekkäisiä toteutuksia.

Kirjaus

Vahvistetaan yhteistyötä kaikissa toimenpiteissä EU:n, valtion, toisten kuntien, sairaanhoitopiirien, hyvinvointialueen sekä yritysten ja kolmannen sektorin toimijoiden kesken. Tavoitteena on luoda selkeät yhteistoiminta- ja yhteistyömallit, joiden avulla voidaan jakaa tietoa ja käytänteitä.

Kirjauksen kuvaus

Digitalisaation mahdollistaa teknologiset valinnat, mutta sitä käyttävät ja ylläpitävät ihmiset. Tästä syystä parhaiden käytäntöjen ja kokemusten jakaminen toisille toimijoille parantaa palveluja ja säästää resursseja. Kuntastrategiaan on syytä kirjata esimerkiksi osallistuminen aktiivisesti alueellisiin sekä kansallisiin yhteistyöryhmiin ja -hankkeisiin. Lisäksi kehityksen ja lainsäädännön seuraaminen on tärkeää, jotta velvoittavaan lainsäädäntöön valmistautuminen pystytään tekemään etukäteen ja suunnitellusti kunnan omaa toimintaa hyödyntävällä tavalla.

5.3 Hallinnolliset kirjaukset - Digitalisaation ja tiedon johtaminen

Tavoitteena on selkeyttää ja yhtenäistää toimintaa, johtamista ja kehittämistä jokaisella palvelualueella.

Kirjaus

Johdetaan digitaalista kehitystä läpileikkaavasti koko kunnan tasolla ja keskitetään tieto- ja teknologiapolitiikan ohjaaminen yhdelle poliittiselle toimielimelle kunnassa. Siten varmistetaan riittävä osaaminen laadukkaaseen poliittiseen päätöksentekoon. Tietotekniikan operatiivinen johtaminen keskitetään tietohallinnolle, jonka resurssit ja asema organisaatiossa varmistetaan.

Kirjauksen kuvaus

Digitalisaation johtaminen on uusi sektori, jossa onnistuminen vaatii sektorista kiinnostuneiden kokoamisen yhteen ja sitä kautta osaamisen skaalaaminen koko kunnan hyödyksi on mahdollista. Valittujen hallinnollisten tahojen tulee johtaa yksiselitteisesti kehitystä, budjetointia ja tavoitteita, mutta ei keinoja tai valittuja teknologioita. Näin eri asiantuntijoiden ja hallinnollisen johtamisen roolit ja vastuut selkeytyvät. Esimerkki kirjauksesta olisi päätös perustaa digitalisaatiosta vastaava virka ja tietohallinnon sijoittaminen osaksi organisaatiota. Usein tietohallinto ei ole riittävän läpileikkaavana organisaatiossa ja näin mahdollisuudet luoda teknologista kokonaisuutta ei toteudu.

5.4 Hallinnolliset kirjaukset - Mittarointi

Selkeä ja yhteisesti sovittu mittarointi tuottaa onnistumisia ja vaikuttavuutta.

Kirjaus

Luodaan keino ja tavat mittaroida tavoitteiden toteutumista konkreettisesti eri kehitysvaiheiden ja hyötyjen kautta. Mittarointimalleja haetaan muilta kunnilta ja mittarointia pyritään harmonisoimaan valtakunnallisesti. Ilman hyötyjä digitalisointi ei ole kannattavaa, joten selkeä mittarointi on välttämätön keino arvioida kunkin hankkeen hyödyllisyyttä.

Kirjauksen kuvaus

Luodaan kunta- tai alueellinen kehys mitata eri digitasointihankkeiden tavoitteiden toteutumista, aikataulua ja laskettujen arvojen toteutumista pidemmällä aikavälillä. Näin toimimalla saadaan myös kuntalaisille helppo keino seurata, miten päätetyt hankkeet hyödyttävät arkea ja millä keinoin. Mittari voi perustua talousmittareiden lisäksi myös tyytyväisyyteen tai muuhun kysytyyn palautteeseen joka perustuu mielikuvaan, kokemukseen tai mielipiteeseen.

6.1 Mahdollistavat kirjaukset - Kestävyys ja tiedolla johtaminen

Kokonaisvaltainen tietoon perustuva ymmärrys ratkaisee pienet ja suuret ongelmat ihmisen parhaaksi.

Kirjaus

Digitalisaatio ja tiedolla johtaminen mahdollistavat sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristön kannalta kestävämmän kunnan, joka pystyy ennakoimaan ja vastaamaan muutokseen ja kriiseihin. Mahdollistaakseen tämän Kunnan hallinnassa olevan tiedon tulee olla ristiin hyödynnettävissä eri palveluissa kunnan sisällä ja muiden toimijoiden kanssa. Tämä onnistuu, kun tieto on koneluettavaa yhteisesti sovittujen rajapintojen kautta, jotka ovat koko julkisen sektorin läpi yhtenäiset. Tavoitteena on, että tieto kysytään vain kerran.

Kirjauksen kuvaus

Tiedolla johtaminen vaatii tietoa ja sen esittämistä niin, että se on ymmärrettävää ja rajaukset ymmärretään. Eri järjestelmistä ja lähteistä tulee kerätä tietoa niin, että se on hyödynnettävissä luvan saaneilla. On kaksi eri asiaa johtaa tiedolla ja johtaa tietoa. Tiedon avulla voidaan päätöksiä perustella yksiselitteisesti ja tarkastella päätöksen hyödyllisyyttä vaikutusten perusteella. Vaikutukset saadaan esille kun pystytään käyttämään kerättyä tietoa niin vaikutuksista kuin mittaroinnin osalta. Mitä pidemmältä ajalta tietoa kerätään, sen vaikuttavampaa ja luotettavampaa siitä muodostuu.

6.2 Mahdollistavat kirjaukset - Saavutettavuus

Digitaaliset palvelut ovat selkeitä ja kaikkien saavutettavissa.

Kirjaus

Pidetään kaikki kuntalaiset mukana kehittyvässä arjessa käytettävyyden ja saavutettavuuden avulla. On varmistettava, että helppokäyttöiset ja kattavat palvelut ovat kaikkien saavutettavissa vähintään avusteisesti.

Kirjauksen kuvaus

Digitalisaatio ei saa tuottaa tilannetta jossa palveluiden saavutettavuus kärsii tai se tuottaa epätasa-arvoa ryhmä- tai alueellisella tasolla. Tämä ei silti saa tuottaa tilannetta jossa kokeiluita ja kehitystä ei uskalleta suorittaa. Osana digitalisaatiota tulee tuoda käyttöönottokoulutuksia ja selvitykset siitä, että kuntalaisilla on edelleen digitaalisten ratkaisujen lisäksi muita keinoja käytössä palveluiden saavuttamiseksi. Kuntien tulisi pyrkiä tuomaan palvelut ja niiden saavutettavuus selkeällä tavalla esiin ja viestiä se monikanavaisesti ja monikielisesti. Kehityksen edessä on hyväksyttävä myös se, että osa kuntalaisista tarvitsee avustajan palveluiden käyttämiseksi.

6.3 Mahdollistavat kirjaukset - Eheät ja sujuvat digitaaliset palvelu- prosessit

Palveluprosessit ovat alusta loppuun digitalisoidut, sujuvat ja läpinäkyvät.

Kirjaus

Varmistetaan, että palveluprosessissa ei ole digikatkoksia, jotka aiheuttavat tarpeetonta manuaalista työtä. Kuvataan tiedonkulun ja käytön eri vaiheet ja poistetaan mahdolliset epäjatkuvuuskohdat. Estetään epäjatkuvuuksien syntyminen myös kumppanien kanssa toimittaessa.

Kirjauksen kuvaus

Digitalisaation yksi haasteita on pitää prosessit toimivina siten, ettei tiedon liikkuvuus ole tarpeettomasti portinvartijan takana tai pahimmassa tapauksessa manuaalisena työnä siirrettävänä sähköisestä järjestelmästä toiseen. Näkökulma on syytä huomioida myös kumppanien kanssa toimiessa. Tiedon liikkuminen järjestelmästä toiseen tulee varmistaa sopimustasolla hankintojen yhteydessä. Lisäksi tulee todentaa sen millä tavoin ohjelma tai ratkaisu muuttaa eri palveluita ja niiden saavutettavuutta.

6.4 Mahdollistavat kirjaukset - Hankinnat

Hankintojen onnistuminen vaatii tarpeen tunnistamisen osana kokonaisuutta ja hankintatavan oikean valinnan.

Kirjaus

Hankinnoissa varmistetaan, että järjestelmät toimivat yhteen kunnan ja muiden toimijoiden järjestelmien kanssa. Suositaan avoimen tuotteen hallintamallia. Hankintaosaamista vahvistetaan etenkin tiedon hyödynnettävyyden näkökulmasta, jotta integraatiot onnistuvat ja kustannukset pysyvät kurissa. Integroitavuus otetaan huomioon kaikissa hankinnoissa ja taataan järjestelmien keskinäinen yhteensopivuus alusta alkaen. Innovatiivisten hankintojen määrää tulee lisätä kaikissa kunnissa, jotta tietojärjestelmien kehittäminen yhteistyössä eri kokoisten yritysten kanssa onnistuvat ja riskit epäonnistumisille pienenevät. Hankinnoilla mahdollistetaan tuotteiden ja palveluiden kehitystä, sekä pieniä ja kohdistetun osaamisen yhtiöiden kehittymistä.

Kirjauksen kuvaus

Hankinnat tulee yhä enemmän perustua tarpeeseen kuin itse tuotteeseen. Tuotteisiin ja palveluihin tutustuminen on vaativaa työtä ja näin kuntien tulee keskittyä olemaan oman toiminnan asiantuntija. Kilpailutuksissa kannattaa hyödyntää yhä useammin käänteistä mallia eli antaa tiedoksi tarve ja budjetti tiedoksi, sekä pyytää tähän ratkaisua. Kaikissa hankinnoissa tulee lakien ja rajoitusten puitteissa miettiä kunnan hyötyä ja kartoittaa tarkasti hankintakriteerit jotka kilpailutuksessa annetaan ehdoiksi.

6.5 Mahdollistavat kirjaukset - Ennakoivat ja oikea-aikaiset palvelut

Tehokas asiakastietojen hyödyntäminen luo automatisoitua päätöksentekoa ja palveluiden parempaa saavutettavuutta.

Kirjaus

Kunnat kehittävät tapoja hyödyntää asiakastietoa nykyistä paremmin. Tavoitteena on helpottaa asukkaiden, yritysten työssäkävijöiden ja vierailijoiden arkea ja tarjota palveluja ennakoivasti ja oikea-aikaisesti. Samalla tulee varmistaa, että ihmiset ja yritykset voivat luottaa siihen, että kunta käyttää henkilötietoja vain heidän hyväkseen ja luvallaan, kun se on lain puitteissa mahdollista. Otetaan kehityksessä huomioon palveluiden automatisaatio niin tekniikan kuin lainsäädännön osalta.

Kirjauksen kuvaus

Tiedon käyttö tulee muuttamaan päätöksen tekoa sekä myös muovaamaan palveluita. Kuntaa ja sen asukkaita voidaan mallintaa esimerkiksi niin sanotulla digitaalisella kaksosella, jonka avulla eri päätösten vaikutuksia voidaan simuloida yhä paremmin. Tiedonhallintalain toteutus on syytä toteuttaa mahdollistavasta näkökulmasta. Lain tavoitteena on luoda raami tietojen hallinnalle, joka mahdollistaa tulevaisuudessa merkittävästi nykyistä paremman tiedon hyödynnettävyyden kuntalaisten parhaaksi.

6.6 Mahdollistavat kirjaukset - Hankesalkku

Avoimesti ja yhtenäisesti kuvatut hankkeet ja projektit ohjaavat yhteistyöhön, poistavat päällekkäisyyksiä ja säästävät resursseja.

Kirjaus

Kunta tukee kehitystä julkisen sektorin yhteisen hankesalkun aikaansaamiseksi, jotta jo tehtyä työtä voidaan hyödyntää eri toimijoiden kesken. Samalla hankesalkku parantaa hankkeiden vertailtavuutta ja sitä kautta niiden onnistumisen arviointia.

Kirjauksen kuvaus

Yhteisellä tavalla kirjatut hankkeet mahdollistavat aiemmin tehdyn työn hyödyntämisen ja päällekkäisyyksien välttämisen julkisella sektorilla. Samalla mahdollistuu kuntien, alueiden sekä valtion yhteistyö kehityshankkeissa, kun tieto muualla tehdystä työstä ei liikkuisi sattuman kautta. Hankesalkku on myös tärkeä osa viestintää kuntalaisille. Se avaa helposti kaikki kehityshankkeet, joita kunnassa on käynnissä ja tarvittaessa myös niiden vaikutuksia.

7.1 Toiminnalliset kirjaukset - Osaaminen

Saavutettavat palvelut ja palvelun käytön hallitseva kuntalainen pienentävät kustannuksia ja parantavat tyytyväisyyttä.

Kirjaus

Työntekijöiden sekä kuntalaisten osaaminen uusien toimintatapojen ja ratkaisujen käyttöön varmistetaan. Osallistetaan osaamisen kehittämiseen esimerkiksi kirjastot, kolmas sektori ja muut soveltuvat sidosryhmät.

Kirjauksen kuvaus

Toimivuus on digitaalisten palveluiden perusta. Palvelujen tulee olla helposti saavutettavissa ja tunnistautumisen täytyy sujua helposti. Lait ja tietoturva tulevat aina asettamaan haasteita ja esteitä käytettävyyden parantamiselle, mutta niiden taakse ei saa piiloutua. Kansalaisen digitaitoja tulee pitkäjänteisesti kehittää yhteistyössä sidosryhmien kanssa.

Tällä hetkellä tarvitaan kuntalaisten ja kunnan työntekijöiden osaamista ja käsitystä digitalisaation mahdollisuuksista. Kunnan tulee parantaa palveluiden saavutettavuutta esimerkiksi digitaalisen palvelutorin tai muiden vastaavien väylien kautta, joissa palvelut ovat koottuna myös kolmansilta osapuolilta.

7.2 Toiminnalliset kirjaukset - Irtaimiston luettelointi ja kohdistus

Luettelointi ja kohdistus vähentävät hallitsemattomien investointien määrää ja luovat selkeän kuvan tulevaisuuden investointitarpeesta.

Kirjaus

Kunnan tulisi olla jatkuvasti tietoinen irtaimiston sijainnista, käyttötarpeesta ja tulevasta uusinnan tarpeesta. Irtaimiston osuus toimintojen suorittamisesta on kasvanut ja toisaalta niihin on kohdistunut nopeampia muutostarpeita. Irtaimiston arvo on myös teknologian kehityksen mukana kasvanut.

Kirjauksen kuvaus

Irtaimisto tulisi olla kirjattuna toimitilakohtaisesti hallintaohjelmaan, josta ilmenee myös sarjanumero, hankinta-aika ja käyttötarve. Irtaimisto on yksi suurin tekijä hallitsemattomien investointien syille kesken budjettikauden.

7.3 Toiminnalliset kirjaukset - Tiedonhallintalaki

Tiedonhallintalain vaatimusten täyttäminen selventää kunnan organisaation ja luo kuntiin yhtenäisyyttä, helpottaa arkea ja luo kehityksen edellytyksiä.

Kirjaus

Tiedonhallintalaki astuu asteittain voimaan niin, että vuonna 2024 kuntien tulee täyttää kaikki lain vaatimukset. Tiedonhallintalaki auttaa kuntaa järjestämään tietovarannot ja ymmärtämään organisaation tiedonkulkua yhä paremmin. Tiedonhallintalain täyttämiseksi kannattaa käyttää ohjelmistoa johon eri tiedon muodostamisen, käyttämisen ja säilyttämisen aiheet kirjata jopa rooli perusteisesti.

Kirjauksen kuvaus

Tiedonhallintalain täyttäminen vaatii suuren työn, mutta samalla se tarjoaa täysin uuden näkymän koko kunnan organisaatioon. Työhön kannattaa käyttää ohjelmaa tai palvelua, johon voidaan tiedonkulun reitti kirjata ja tunnistaa jopa rooliperusteisesti. Roolilla tarkoitetaan yksikköä ja yksilön tehtäväkuvausta. Lain kirjaimen toteuttaminen luo kuvan siitä, mitä tietoa tuotetaan, kuka sitä tuottaa ja missä sitä käsitellään. Tehtyjen kuvausten ja kirjausten avulla toimintaa on helppo ymmärtää ja kehittää. Lisäksi hankittua tietoa voidaan käyttää myös koulutusten sekä perehdytysten materiaalina.

8. EU linjausten vaikutukset kuntien digitalisaatioon

Eräitä tärkeitä näkökohtia: EU ja digitalisaatio kuntien kannalta

Nyt alkaneen EU:n toimikauden linjauksissa digitalisaatio on hyvin vahvasti esillä ja digitalisaatio läpäisee liki kaiken toiminnan ja kaikki EU-ohjelmat. EU:ssa tehtävien päätösten vaikutukset näkyvät kunnissa jatkuvasti nopeutuvalla tahdilla. Erityisesti jatkuvasti päivittyvä digitaalinen kompassi ja sen kansallinen toteutus vaikuttavat suoraan kuntien toimintaympäristöön vähintään tarjoten mahdollisuuksia. EU on paitsi sääntelyä sekä myös resursseja tarjoava toimija, jota kuntien on mahdollista hyödyntää selvästi nykyistä enemmän.

EU:n digitalisaatiopolitiikka nyt ja lähivuosina

Euroopan komissio esitteli 9.3.2021 visionsa ja lähestymistapansa Euroopan digitaaliseen muutokseen vuoteen 2030 mennessä. Komissio tavoittelee eurooppalaisten yritysten voimaannuttamista rakentaen näin digitaalista tulevaisuutta, jossa ihmiskeskeisyys ja kestävä kehitys painottuvat. EU:n digitaalisen vuosikymmenen tavoitteiden neljä pääkohtaa on koottu digitaaliseen kompassiin:

Osaamista tukevissa toimissa tavoitteena on erityisesti digitaaliset perustaidot vähintään 80 prosentille EU-maiden kansalaisista, tasoittaa sukupuolieroja sekä kouluttaa vähintään 20 miljoonaa uutta tieto- ja viestintätekniikan asiantuntijaa.

Keskeistä EU-toiminnassa on luoda suojatut ja kestävät digitaaliset infrastruktuurit, jotka turvaavat vähintään yhden gigabitin verkkoyhteydet kaikkialle sekä 5G-yhteyksien pikainen edistäminen kaikkialla. Tavoitteeksi on määritelty myös uuden polven puolijohteiden edistäminen siten, että EU:n osuus maailmanlaajuisesta tuotannosta kaksinkertaistetaan sekä datan ja pilvipalvelujen käytön edistäminen ja kaikessa kehityksessä tarvittavan laskentakapasiteetin lisäys.

Yritysten digitaalista muutosta nopeutetaan siten, että 75 % EU:n yrityksistä käyttää pilvipalveluja/tekoälyä/massadataa. Innovointia ja rahoitusta lisätään siten, että EU-maihin saadaan lisää nopeasti kasvavia yrityksiä ja nk. yksisarvisyritysten määrä kaksinkertaistuu EU:ssa. Digiteknologian käyttöaste nousee perustasolle vähintään 90 prosentissa pk-yrityksistä. Julkiset palvelut digitalisoidaan tavoitteena, että kaikkialla keskeiset julkiset palvelut ovat 100 prosenttisesti verkossa ja kaikki EU-alueen kansalaiset pääsevät sähköisiin potilastietoihinsa sekä 80 % EU-maiden kansalaisista käyttää digitaalista henkilökorttia.

EU vaikuttaa suorasti tai epäsuorasti 63% kaikista kunnan lakisääteisistä tehtävistä.

